KĄ PAMATYTI PAGĖGIŲ KRAŠTE

PAGĖGIAI - MAŽOJI LIETUVA

Pagėgių kraštas įsikūręs aukštėliau užliejamo Nemuno slėnio pakilusioje lygumoje. Į pietvakarius plyti Nemuno žemuma, nusitęsianti iki Kuršių marių. Kadaise ši teritorija buvo viena reikšmingiausių istorinio Skalvos regiono dalių. Krikščionybei vis labiau įsigalint Europoje, nuo XIII a. šios žemės priklausė Vokiečių ordinui, nuo XVI a. pradžios – Prūsijos kunigaikštystei.1923 m. Klaipėdos kraštą prijungus prie Lietuvos Respublikos, prasidėjo ne tik kultūrinis, bet ir kitų sričių Pagėgių krašto klestėjimas: Pagėgiams suteikiamos miesto teisės, steigiasi įvairios valstybinės įstaigos, visuomeninės organizacijos, veikė trys bankai, viešbučiai, parduotuvės, knygynas, keli gydytojų kabinetai, biblioteka. Penktadieniai vykdavo didelis arklių turgus. Krašto klestėjimas baigėsi, kai 1939 m. Klaipėdos kraštą okupavo Vokietija. Antrojo pasaulinio karo metais Pagėgiai nyko, o užstačius turgaus aikštę, buvo sudarkyta senoji urbanistinė struktūra. Išlikusiame unikaliame architektūros pavelde ryškūs trys sluoksniai – senojo Pagėgių kaimo, XIX a.pab. – XX a. per. Vokiško miesto ir 1923-1939 m. augusio Lietuvos Respublikos centro. 2000 m. Pagėgiai tapo naujai įsteigtos savivaldybės centru. Dabar Pagėgių savivaldybei priklauso Pagėgių, Lumpėnų, Natkiškių, Stoniškių ir Vilkyškių seniūnijos.

EN The city Pagėgiai and its surroundings are located in a plain elevated just a bit above the part of the Nemunas river valley that is subject to spring time flooding. To the southwest, the lower reaches of the Nemunas stretch as far as the Curonian Lagoon. A long time ago, this area was one of the most significant parts of the historic Skalvia (Scalovia) region. As Christianity took ever deeper root in Eorope. Theese lands came to belong to the Teutonik Order starting in the 13th century, and to the Duchy of Prussia from the begining of the 16th century.

With the annexing of the Klaipėda area to the Republic of Lithuania in 1923, a new periodo f prosperity in cultural as well as other fields began for the Pgėgiai area. The Lithuanian government granted Pagėgiai the rights of a city, and allocated considerable funds to infractructure development: various state institutions and civil organizations were established here, as werw three banks, three hotels, several shops, a bookstore, several doctor`s offices and a library. On Fridays, a large horse market took place. The number of residents rapidly increased.

The area prosperity came to an end when Germany occupied the Klaipėda area on 22 March 1939.

During the Second World War, Pagėgiai experienced tremendous losses. During the Sovet period, the city continued to decline.With the construction of buildings in the market square, the old town scape structure was disfigured. In the unique architectural heritage that still remains, three layers stand out: the old village, the German city of the end of the 19th and begining of the 20th centuries and the centre that grew up between 1923 and 1939 during the years of the Republic of Lithuania. A large number of homes with not only architectural but also historical value remain to the present day in Pagėgiai.

In 2000, Pagėgiai became the centre of a newly- established municipality

RU Город / район Пагегяй обосновался на равнине, над заливаемой Нямунасом долиной. На юго-запад до самого Куршского залива простирается низина Нямунаса. Когда-то эта территория была одной из наиболее значительных частей исторического региона Скалвы. С XIII в., когда христианство все более закреплялось в Европе, эти земли принадлежали Немецкому ордену, с начала XVI в. – Прусскому княжеству.

В 1923 г. Клайпедский край был присоединен к Литовской Республике, и тогда начался расцвет не только культуры, но и других сфер Пагегяйского края. Литовская власть предоставила Пагегяй городс кие права, выделила немалые средства на развитие инфраструктуры: здесь открывались различные государственные учреждения, общественные организации, действовали банка, три гостиницы, несколько магазинов, книжный магазин, несколько врачебных кабинетов, библиотека. По пятницам собирался большой лошадиный рынок. Число жителей быстро росло.

Расцвет края закончился 22 марта 1939 года с оккупацией Клайпедского края Германией.

В годы Второй мировой войны Пагегяй понес большие потери. В годы советской власти город и далее приходил в упадок.

Застроика рыночной площади привела к разрушению старой урбанистической структуры. В сохранившемся уникальном архитектурном наследии ярко выражены три слоя – старинный селский, немецкого города конца XIX в. - начала XX в. И развивавшегося литовского центра 1923-1939 гг. В Пагегяй сохранилось немало домов, имеющих не только архитектурную, но и историческую ценность.

В 2000 году Пагегяй стал центром нового учрежденного самоуправления.

Pagėgių miesto panorama

Martyno Jankaus muziejus Bitėnuose

Karalienės Luizės tiltas Panemunėje

PAGĖGIAI

Pėsčiųjų promenada – Birutės gatvė.
Birutės gatvėje stovintys namai yra išskirtinės modernistinės architektūros paliekimas. Gatvės gale stovi XIX a. pab. statyta geležinkelio stotis. Priešais ją auga ąžuolas, kurį, kaip manoma, sodino Mažosios Lietuvos patriarchu vadinamas Martynas Jankus ir lakūnas Feliksas Vaitkus. Šis lakūnas, pakartojęs Dariaus ir Girėno skrydį, nusileido Airijoje ir iš Karaliaučiaus traukiniu vyko į Lietuvą per Pagėgius. Iš šios gatvės galime patekti į Vydūno gatvę, kurioje išlikę keli tradicinės liaudiškos architektūros mediniai pastatai, Pagėgių švento kryžiaus bažnyčia ir senoji varpinė bei Pagėgių Kristijono Donelaičio gimnazijos rūmai. Šis pastatas statytas 1930-1932 m. pagal architekto Adomo Brako ir architekto K. Maksvitaičio projektą. Pagėgių miesto parko centrinėje dalyje 2005 m. buvo atidengta skulptūra, skirta Mažosios ir Didžiosios Lietuvos susijungimui. Lygiagrečiai, kitoje gatvės pusėje – išeivijos poeto Algimanto Viktoro Mackaus (1932 – 1964) gimtasis namas. Žemaičių gatvė – puikiai išsilaikiusių vilų, statytų prieš II pasaulinį karą, gatvė. Šioje gatvėje randasi Antrojo pasaulinio karo aukų kapinės.

PANEMUNĖ

Panemunė yra mažiausias miestas Lietuvoje, įsikūręs Lietuvos ir Kaliningrado srities pasienyje. Šalia teka Nemuno upė, kitoje upės pusėje – Tilžė. 1907 m. baigtas statyti tiltas per Nemuną ties Panemunė ir Tilže. Šis tiltas pavadintas Prūsijos karalienės Luizės vardu. Per II pasaulinį karą tiltas susprogdintas, vėliau atstatytas. Šiandien šis tiltas jungia ne tik Lietuvą, bet ir Europos Sąjungą su Rusija. Panemunės parke 2021 m. atidengta skulptūra „Liūdintis angelas“, skirta Rytprūsių vaikų, atskirtų nuo šeimų arba likusių našlaičiais, kančioms atminti. Skulptūros autorius Zenonas Kinkys.

RAGANŲ EGLĖ

Raganų eglė yra vienas iš dešimties įspūdingiausių medžių Lietuvoje, kurį verta pamatyti. Šis gamtos paminklas auga Vilkyškių miške. Eglės amžius gali siekti ~200 metų, kamienų skaičius - 17. Kitas gamtos paminklas – ąžuolų alėja. Manoma, kad visi 39 ąžuolai sodinti vienu metu. Spėjamas amžius ~180 metų.

RAMBYNO KALNAS

Rambyno kalną išgarsino Martynas Jankus ir Vydūnas, kai nuo 1884 m. pradėjo rengti Joninių šventes, į kurias suplaukdavo žmonės iš visos Lietuvos. Nuo kalno atsiveria įspūdingas kraštovaizdis į Nemuną, istorinius Tilžės ir Ragainės miestus. Manoma, jog čia yra buvusi viena svarbiausių skalvių genties šventviečių. Šiandien Rambyno kalnu vadinama tik likusi kalno papėdė, nes didelė kalno dalis, paplauta Nemuno, griuvo tris kartus. Rambyno alkakalnį šiuo metu puošia skulptoriaus Regimanto Midvikio sukurtas aukuras, simbolizuojantis baltų dievų trejybę - Patrimpą, Perkūną, Patulą.

PAGĖGIŲ SAVIVALDYBĖS MARTYNO JANKAUS MUZIEJUS

Muziejus įkurtas XIX a. pabaigos atstatytoje Mažosios Lietuvos spaustuvėje, kurioje dirbo, o vėliau ir gyveno spaustuvininkas, aušrininkas, Tilžės akto signataras, Mažosios Lietuvos patriarchas Martynas Jankus. Jo vardo muziejuje galima susipažinti ne tik su Martyno Jankaus gyvenimu ir veikla, bet ir Mažosios Lietuvos knygos istorija, spaustuvininkais, kultūros ir politikos veikėjais. Autentiški spaustuvininkų darbo įrankiai, raidžių kasa ir „literos“, iš kurių galima surinkti tekstą, veikianti rotorinė iškiliosios spaudos mašina kelia didelį muziejaus lankytojų susidomėjimą.

MAŽOSIOS LIETUVOS PAVEIKSLŲ SODAS – GALERIJA PO ATVIRU DANGUMI

Šalia muziejaus įkurtas Mažosios Lietuvos paveikslų sodas – galerija po atviru dangumi. Tai unikalus ir naujas kultūros ženklas Lietuvoje, kuriamas ir plėtojamas kasmetinių profesionalių dailininkų tapybos plenerų metu. Lankytojai gali išvysti garsių Lietuvos ir užsienio dailininkų tapybos kūrinių - Vytautas Kaunas, Sigutė Ach, Arvydas Kašauskas, Gražvydas Kardokas, Aloyzas Stasiulevičius, Angelina Banytė, Agnieszka Rogoz (Lenkija), Irakli Gabecadze (Sakartvela) ir kiti. Paveikslų sodas – galerija atvira lankymui ištisus metus.
M. Jankaus g. 5, Bitėnų k., Lumpėnų sen., Pagėgių sav.
Tel. +370 441 42736 www.jankausmuziejus.lt

BITĖNŲ KAPINĖS

Mažosios Lietuvos panteonas – Bitėnų kapinės, esančios Rambyno kalno papėdėje. Šios kapinės yra Vydūno, Martyno Jankaus, Valterio – Kristupo Banaičio, Jono Vanagaičio, Elenos Grigolaitytės – Kondratavičienės, Aleksandro Žvinakio ir kitų Lietuvai nusipelniusių asmenybių amžinojo poilsio vieta. Kapines puošia metaliniai vartai, pagaminti pagal Martyno ir Marijos Purvinų projektą. Viršutinėje vartų dalyje iškalti Vydūno žodžiai „Spindulys esmi begalinės šviesos“.

RAMBYNO REGIONINIO PARKO LANKYTOJŲ CENTRAS

Kviečiame atrasti Rambyno regioninio parko lobius. Rambyno regioninio parko Lankytojų centre įkurtoje ekspozicijoje galima susipažinti su: Rambyno apylinkių istorija; verslais, amatais, lietuvininkų gyvenimo būdu; Vilkyškių kalvagūbrio geologine sandara; archeologiniais radiniais; pievų ir miškų turtais.
Nemuno g. 4, Bitėnų k., Lumpėnų sen.
Tel. +370 441 40 640

ŠEREITLAUKIS

Šereiklaukio dvaro veikla prasideda, kai po 1525 – ųjų metų Šereiklaukis tampa Prūsijos kunigaikštystės žemės valda. Dvare veikė dviejų girnų malūnas, amatininkai, vėliau įkurtas didelis trakėnų žirgų ūkis, auginta daug avių, daržovių, javų, veikė spirito varykla. XVIII a. dvarą administravo Šionų giminė. 1773 m. Šereiklaukyje gimė Heinrichas Teodoras Šionas, kuris ėjo aukščiausias oberprezidento pareigas Rytų Prūsijoje ir buvo vienas iš baudžiavos panaikinimo Prūsijoje iniciatorių. Todėl 2016 m. Šereitlaukyje atidengtas paminklinis akmuo, siekiant įamžinti jo pėdsakus Prūsų Lietuvoje. Vėliau, iki pat antrojo pasaulinio karo, dvaras priklausė Dreslerių šeimai. Dvaro rūmai sudegė I pasaulinio karo metais, o II pasaulinis karas visiškai sunaikino pastatą. Iki šių dienų išliko spirito varyklos pastatas, svirnas, žlaugtų bokštai, parko liekanos ir alėja į dvaro kapines.

PAŽINTINIS RAMBYNO REGIONINIO PARKO GAMTOS TAKAS

Tai puiki galimybė aktyviai ir turiningai praleisti laiką. Dėl ekskursijų po Rambyno regioninį parką kreiptis tel.: +370 441 40 640

Pažintiniai gamtos takai Rambyno regioninio parke:
- Rambyno kalno prieigose (Bitėnų k., Lumpėnų sen., Pagėgių sav.), tarp žemyninių kopų, vingiuoja pažintinis takas, kuris atveria puikius vaizdus į Nemuną, Ragainės vingį, Merguvos ežerą, Ragainę.
- Šereitlaukio gyvenvietės pašonėje turistai ras informacinį stendą, nužymintį pažintinio tako Šereitlaukio miške maršrutą.

Apžvalgos bokštai Rambyno regioninio parko teritorijoje :
- Pirmasis apžvalgos bokštas įrengtas Nemuno vingyje ties Ragaine. Iš jo atsiveria puikus
- vaizdas į kaimyninę šalį – Kaliningrado sritį, Nemuno pievas, Merguvos ežerą.
- Šereiklaukio kaimo prieigose lankytojai ras antrąjį apžvalgos bokštą. Užlipę į 8,5 metrų aukštį, pamatysi Jūros upės, Karšuvos girios ir Šereiklaukio kaimo panoramą.
- Trečiasis apžvalgos bokštas įrengtas Šereitlaukio apylinkėse, Koplyčkalnyje,~500 m. vakarų kryptimi nuo pagrindinio kelio.
- Ketvirtasis apžvalgos bokštas randasi Vilkyškiuose.

Piliakalniai:
- Opstainių I (Vilkyškių, Raudondvario) piliakalnis, krašto kelias Vilkyškiai – Bitėnai-Panemunė Nr. 4229
- Opstainių II piliakalnis, krašto kelias Vilkyškiai –Bitėnai-Panemunė Nr. 4229
- Šereiklaukio I piliakalnis, krašto kelias Vilkyškiai –Bitėnai-Panemunė Nr. 4229

WWW.VISITPAGEGIAI.LT

ŠVĘSKIME KARTU

PSKC Pagėgių savivaldybės kultūros centras

Joninių šventė ant Rambyno kalno
„Tradicijų pynė pagal Vydūną“
Birželis, Rambyno kalnas, Bitėnų k., Lumpėnų sen., Pagėgių sav.

Vargonų muzikos festivalis Vilkyškiuose
Vasaros sezono metu, Šereikos g. 7, Vilkyškiai, Pagėgių sav.
www.visitpagegiai.lt

Stoniškių seniūnijos šventė
„Bitkopis“
Liepa, miestelio aikštė

Natkiškių seniūnijos vasaros šventė
„Šv. Ona – duonos ponia“
Liepa, Natkiškių miestelio aikštė

Vilkyškių miestelio šventė
Liepa, Dvaro g. 1, Vilkyškiai, Pagėgių sav.

Lumpėnai miestelio šventė
Liepa, Rambyno g., Lumpėnai, Pagėgių sav.

Pagėgių miesto šventė
Birželis, Jaunimo g. 1, Pagėgiai
www.pagegiai.lt

PSKC Pagėgių savivaldybės kultūros centras

Kalėdinis žąsų turgus Mažojoje Lietuvoje
Gruodis, Turgaus g., Pagėgiai

Daugiau informacijos apie renginius rasite Pagėgių savivaldybės kultūros centro svetainėje: www.pagegiukc.lt

APGYVENDINIMO IR MAITINIMO PASLAUGOS PAGĖGIŲ KRAŠTE
ACCOMMODATION, MEALS
РАЗМЕЩЕНИЕ, ПИТАНИЕ

Kaimo turizmo sodyba „Senasis Rambynas”
Miško g. 1, Lumpėnų k., Pagėgių sav.
Mob. +370 656 49 022, +370 656 49 020
Hotel, café, sauna, conference hall / Гостиница, кафе, сауна, конференц-зал

Restoranas „Peronas”
Geležinkelio g. 11, Pagėgiai
Mob. +370 65594573
Café, catering
Кафе, кейтеринг

Kavinė-viešbutis „Agirija“
Donelaičio g. 10, Panemunė, Pagėgių sav.
Mob. +370 686 48 660,
Tel. +370 441 42 377
Café / Кафе

Viešbutis „Lavirga”
P. Lukošaičio g. 2, Vilkyškių mstl., Pagėgių sav.
Mob. Tel. +370 441 55 111
www.lavirga.lietuvoje.net
Hotel, conference and entertainment hall / Гостиница, конференц и развлечения зал

Nakvynės namai „Pagėgių sandora“
Vilniaus g. 1a, Pagėgiai
Tel. +370 441 57 311, +370 611 17 073
Guesthouse / Гостевой дом

Kaimo turizmo sodyba „Mociškių palivarkas”
Jūros g. 12, Mociškių km., Vilkyškių sen., Pagėgių sav.
Mob. +370 652 90 229
https://mociskiupalivarkas.lt/
Catering, conference hall, entertainment / Кейтеринг, конференц и развлечения зал

Kavinė „Prie kelio“
Mikytai, Pagėgiai sav.
Mob. Tel. +370 441 56 053
Café / Кафе

Viešbutis „Pagėgė“
Žemaičių g. 1, Pagėgiai
Mob. +370 698 78 736,
www.hotel-pagege.lt
Hotel, conference and entertainment hall / Гостиница, кафе, конференц и развлечения зал

Kavinė-viešbutis „Sena giria”
Rukų k., Stoniškių sen.
Mob. +370 63074214
Hotel, café, conference and entertainment hall
Гостиница, кафе, сауна, конференц-зал

Kaimo turizmo sodyba „Akmenukas”
Šereitlaukio km., Vilkyškių sen., Pagėgių sav.
Mob. +370 698 41 936
Guesthouse / Гостевой дом

POILSIAVIETĖS
CAMPING PLACE / МЕСТО ДЛЯ КЕМПИНГА

Poilsiavietė „Bitutė”
Bitėnų k., Lumpėnų sen., Pagėgių sav.
+ 37068242332
mleonas@gmail.com
Camping place / Место для кемпинга

„ISTORIJOS INKUBATORIUS“ – INOVATYVUS RYTŲ PRŪSIJOS ISTORIJOS PRISTATYMAS

The History Incubator - the most interactive exposition in Pagėgiai region, which represents history of East Prussian

Šiuolaikiškai įrengtose Vilkyškių dvaro senųjų arklidžių erdvėse turistų laukia:
- 3D animuoti filmai „Kelionė į Tilžę“, kurių pagalba Prūsijos karalienės Luizės apsilankymas Klaipėdoje, Piktupėnuose ir Tilžėje atgis tiesiog akyse.
- Istorinis edukacinis žaidimas, valdomas nuotoliniu būdu. Žaidimo edukacinis tikslas – žaidimo pagalba supažindinti įvairaus amžiaus žaidėjus su Rytų Prūsijos istoriją ir suteikti atradimo džiaugsmą, sužinant paprastus, bet neįtikėtinus istorinius faktus.
- Interaktyvi „Ugninio Elijo“ siena, kurios pagalba savo rankomis pačiupinėsite „vargo pinigus“ ir virtualiai nukeliavę į Tilžės senąjį turgų turėsite galimybę įsigyti Jums reikalingų prekių.
- Informacinis terminalas, sudarantis galimybę virtualiai keliauti „Karalienės Luizės žiedu“ ir pažinti istorines vietas Vakarų Lietuvoje ir Kaliningrado srityje.
- Išmanios ir interaktyvios parodos, reprezentuojančios Rytų Prūsijos istoriją.
- Transformuojamos žaidimo ir užsiėmimų erdvės.

In the modernly equipped spaces of the old stables of Vilkyškiai manor, the tourists will find:
- 3D animation films: Journey of Queen Louise of Prussia to the historical Tilsit city in the 19th century and the old legend about the pagan gods, which lived in the surrounding by the Rambynas hill.
- Remote controlles historical educational game. The educational goal of the game is to introduce players of all ages to the history of East Prussia and give the joy of discovery by learning simple but incredible historical facts.
- Interactive game wall of „Narrow gauge“. The tourist will have the virtual opportunity to manager the narrow gauge, to solve the special tasks and to go to the old market of Tilsit.
- Information terminal „The Ring of the queen Louise“ about the international tourist route connecting Western Lithuania and the Kaliningrad region.
- The smart interactive exhibitions, which represents the historical facts of East Prussia and the queen Louise.
- Transforming play and activity spaces for the children.
- The History Incubator is suitable for young families and schoolchildren.

J. Bobrovskio g. 31, LT- 99254 Vilkyškių mstl.,
Vilkyškių sen. Pagėgių sav.
Tel. +370 656 18 551
El. paštas ticpagegiai@gmail.com www.visitpagegiai.lt

VŠĮ „PAGĖGIŲ KRAŠTO TURIZMO IR VERSLO INFORMACIJOS CENTRAS”

Pagėgiai Region Tourism Information Centre

Teikiamos paslaugos / Services :
- Gido paslaugos / Guide services
- Ekskursijų organizavimas / Organization of excursions
- Edukacijos / Education
- Konferencijų salės nuoma / Conference hall
- 40 vietų laivo „Skalva” nuoma ir pramoginės išvykos Nemuno upe / 40-seat ship „Skalva“ rental and trips on the river Nemunas

Šereikos g. 5-3, LT- 99254 Vilkyškių mstl.,
Vilkyškių sen. Pagėgių sav.
Tel. +370 656 18 551
El. paštas ticpagegiai@gmail.com www.visitpagegiai.lt

www.visitpagegiai.lt

KARALIENĖS LUIZĖS ŽIEDAS

tarptautinis turistinis maršrutas, jungiantis Vakarų Lietuvą ir Kaliningrado sritį

THE RING OF THE QUEEN LOUISE

the international tourist route connecting Western Lithuania and the Kaliningrad region

КОЛЬЦО КОРОЛЕВЫ ЛУИЗЫ

международный туристический маршрут, соединяющий Западную Литву и Калининградскую область

Prūsijos karalienė Luizė
Queen Louise of Prussia
1776 - 1810

- Architektūra
- Gamtos objektas
- Muziejus/galerija
- Edukacinė programa
- Paminklas/skulptūra

PAGĖGIAI

1 Pėsčiųjų promenada / **Pedestrian promenade** / Пешеходный променад, *Birutės gatvė, Pagėgiai*

2 Šv. Kryžiaus bažnyčia ir senoji varpinė / **Pagėgiai Holy Cross Church and old steeple** / Старая колокольня церкви Святого Креста, *Vydūno g. 8, Pagėgiai*

3 Karo belaisvių stovykla „Oflager-53“/ **Prisoner camp of World war II „Oflager-53“** / Офлагер - 53, *Pagėgių miškas*

PIKTUPĖNAI

4 Prūsijos karalienės Luizės liepos / **Linden tree of Queen Louise of Prussia** / Липы королева Пруссии Луизы, *Sodų g. , Piktupėnai*

PANEMUNĖ

5 Karalienės Luizės vardu pavadintas tiltas per Nemuną / **Queen of Prussia Louise Bridge** / Мост через реку Неман назван в честь королевы Луизы, *Parko g. 2, Panemunė*

VILKYŠKIAI

6 Vilkyškių dvaro sodyba / **The stables of Vilkyškių Manor homestead** / Усадьба в Вилкишкяй, *Dvaro g. 1, Vilkyškiai*

7 Istorijos inkubatorius / **The History Incubator** / Инкубатор истории, *J. Bobrovskio g. 31, Vilkyškiai*

8 Paminklas zalcburgiečių atsikraustymui atminti / **The Monument to the Relocation of Salzburgers** / Памятник в память бегства зальцбургцев, *J. Bobrovskio g. 31, Vilkyškiai*

9 Vilkyškių evangelikų liuteronų bažnyčia / **TheVilkyškiai Evangelical Lutheran Church** / Евангелическо-лютеранская церковь в Вилкишкяй, *Šereikos g. 7, Vilkyškiai*

10 Johaneso Bobrovskio ekspozicija ir memorialinis darbo kambarys / **The Memorial Museum of Johannes Bobrowski**/ Экспозиция и мемориальный кабинет Иоганеса Бобровского, *Šereikos g. 7, Vilkyškiai*

11 Gamtos paminklas Raganų eglė Vilkyškių miškas / **The Witches' Spruce in Vilkyškiai forest** / Памятник природы Ведьмин ель лесу Вилкишкяй

12 Ąžuolų alėja Vilkyškių miškas / **The oak alley in Vilkyškiai forest** / Дубовая аллея

13 Vilkyškių piliakalnis / **The hill-fort (mound) of Opstainiai** / Вилкишский курган, *Piliakalnio g., Opstainys, Vilkyškių sen., Pagėgių sav.*

ŠEREITLAUKIS

14 Šereitlaukio dvaro buvusios spirito varyklos pastatas / **Šereiklaukis estate and factory of spirit** / Здание бывшего винокуренного завода мызы Шерейтлаукис, *Šereitlaukis*

15 Paminklinis akmuo Rytų Prūsijos vyresniajam prezidentui Hainrichui Teodorui fon Šioniu / **Monument stone for Heinrich Theodor von Schön-Chief President of East and West Prussia** / Мемориальный камень Хайнриху Теодору фон Шиону, старшему президенту Восточной Пруссии, *Šereitlaukis*

16 Šereitlaukio piliakalnis / **The hill-fort (mound) of Šereiklaukis** / Курган Шерейтлаукис, *Šereitlaukis*

BITĖNAI

17 Rambyno kalnas / **The Rambynas Hill** / Рамбинас Хилл, *Nemuno g. 1 Bitėnai*

18 Rambyno regioninio parko lankytojų centras / **Exposition of Rambynas Regional Park Visitor Centre** / Центр посетителей регионального парка Рамбыноса, *Nemuno g. 4, Bitėnai*

19 Mažosios Lietuvos panteonas – Bitėnų kapinės / **The old cemetery of Bitėnai** / Пантеон Малой Литвы - кладбище в Битенай, *Nemuno g., Bitėnai*

20 Baltųjų gandų kolonija / **Bitėnai white stork colony** / Колония белых аистов, *Nemuno g. 5, Bitėnai*

21 Pagėgių savivaldybės Martyno Jankaus muziejus ir Mažosios Lietuvos paveikslų sodas / **The Martynas Jankus Museum and Garden of Paintings of Lithuania Minor** / Музей Мартинаса Янкуса Пагегяйского края и Сад живописи Малой Литвы, *M. Jankaus g. 5, Bitėnai, www.jankausmuziejus.lt*

SMALININKAI

22 Mažosios Lietuvos Jurbarko krašto kultūros centras / **The Jurbarkas Region Cultural Centre of Lithuania Minor** / Культурный центр Малой Литвы Юрбаркасского края, *Nemuno g. 30, Smalininkai*

23 Vandens matavimo stotis / **Water measurement station** / Станция измерения воды, Kranto g. 11, *Smalininkai*

24 Buvusios geležinkelio stoties pastatas / **The old Narrow-Gaugestation building** / Здание бывшего железнодорожного вокзала, *Stoties g. , Smalininkai*

25 Senovinės technikos muziejus / **The museum of ancient equipment** / Музей древней техники, *Liepų g. 2, Smalininkai www.techmuziejus.lt*

26 Viešvilės žuvitakis / **Recreation area of Viešvilė centre by the Viešvilė stream** / Рыбный перевал Вешвиле, *Klaipėdos g. 95, Viešvilė*

27 Viešvilės valstybinis rezervatas ir lankytojų centras / **Visitor centre of Viešvile regional park** / Государственный заповедник и туристический центр Виешвиле, *Karšuvos g. 3, Eičiai, www.viesvile.lt*

ŠILUTĖ

28 Šilutės Hugo Šojaus muziejus / **The Hugo Sheu museum in Šilutė** / Музей Гуго Шойуса в Шилуте, *Lietuvininkų g. 21, Šilutė www.silutesmuziejus.lt*

29 Hermano Zudermano paminklas (1857-1928) / **Monument to Hermann Sudermann (1857 -1928)** / Памятник Герману Зудерману, *Lietuvininkų g. 4, Šilutė*

30 Šilutės turizmo informacijos centras / **The Tourist Information Centrein Šilutė** / Туристический информационный центр Шилуте, *Lietuvininkų g. 4, Šilutė www.siluteinfo.lt*

31 Šilutės evangelikų liuteronų bažnyčia / **The Evangelical Lutheran Church in Šilutė** / Шилутская евангелическо-лютеранская церковь, *Lietuvininkų g. 21, Šilutė*

32 Ekskursija „Šilutės sekretai“ / **Special excursion “Šilutės sekretai”** / Экскурсия «Секреты Шилуте» *www.silutessekretai.lt*

33 Šilutės mažųjų laivų uostas / **The small harbor in Šilutė** / Порт малых судов Шилуте, *Uosto g. 9, Šilutė*

RUSNĖ

34 Rusnės salos etnokultūros ir informacijos centras / **The Rusnė Island etnocultural and information centre** / Этнокультурный и информационный центр острова Русне, *Neringos g. 7, Rusnė, www.rusne.org*

35 Nemuno deltos regioninio parko lankytojų centras / **Exposition of Nemunas Lagoon Regional Park Visitor Centre** / Центр посетителей регионального парка Дельта Нямунаса, *Kuršmarių g. 13, Rusnė, www.nemunodelta.lt*

36 Paminklas Hermanui Kalenbachui ir M. K. Gandhiu / **The monument for H. Kallenbach and M. Gandhi** / Памятник Герману Каленбаху и М. К. Ганди, *Šilutės g., krantinė, Rusnė*

37 Peterso tiltas / **the old Rusnė (Peterson) bridge** / Мост Петерса, *Šilutės g. Rusnė*

38 Etnografinis Skirvytėlės kaimas / **The ethnographic village of Skirvytėlė** / Этнографическая деревня Скирвителе, *Šaktarpio g., Rusnė*

39 Rusnės evangelikų liuteronų bažnyčia / **The Evangelical Lutheran Church in Rusnė** / Евангелическо-лютеранская церковь в Русне, *Neringos g., Rusnė*

40 Mingės kaimas / **Village Mingė** / Деревня Минге, *Upaičio g. 34, Minija*

KINTAI

41 Kintų Vydūno kultūros centras ir muziejus / **The Vydūnas cultural centre and memorial museum in Kintai** / Видунас культурный центр в Кинтай, *Kuršių g. 22, Kintai, www.vydunocentras.lt*

42 Didžioji tuja / **The great Thuja** / Большая туя, *Uosto g., Kintai*

43 Ventės Rago ornitologinė stotis / **The Observation deckand visitor centre in Ventė cape** / Орнитологическая станция Вентес Рагас, *Marių g. 24, www.vros.lt*

DREVERNA

44 Drevernos apžvalgos bokštas ir uostas / **The Dreverna observation tower and harbor** / Смотровая башня и Порт Древерны, *Pamario g. 12., Dreverna, www.dreverna.lt*

45 Jono Gižo etnografinė sodyba / **The Jonas Gižas ethnographic Homestead** / Этнографическая усадьба Йонаса Гижаса, *Žvejų g. 13, Dreverna*

46 Vilhelmo kalnas / **The Channel of the king Wilhelmof Prussia** / Канал Вильгельма

PRIEKULĖS MIESTELIS

47 Ievos Simonaitytės memorialinis muziejus / **The Ieva Simonaitytė Memorial Museum** / Мемориальный музей Иевы Симонайтите, *Vingio g. 11, Priekulė, www.gargzdumuziejus.lt*

KLAIPĖDA

48 Prūsijos karališkos poros rezidencija – pastatas / **The residence of Prussia royals** / Резиденция Королевские пары Пруссии, *Danės g. 17, Klaipėda*

49 Bareljefas Prūsijos karalienei Luizei ant pastato / **The Bas-Relief Plaque of the Queen Louise** / Барельеф для королевы Пруссии Луизы, *Danės g. 17, Klaipėda*

50 Klaipėdos senamiestis ir teatro aikštė / **The Old town and Theater square in Klaipėda** / Старый город Клайпеды и Театральная площадь, *Teatros g., Klaipėda*

51 Klaipėdos piliavietė / **The Klaipėda Castle museum** / Клайпедский сайт замка, *Pilies g. 4, Klaipėda*

52 Kalvystės muziejus / **The black smiths museum**/ Музей кузнечного дела, *Šaltkalvių g. 2, Klaipėda*

53 Mažosios Lietuvos istorijos muziejus / **The Museum of the History of Lithuania Minor** / Музей истории Малой Литвы, *Didžioji Vandens g. 2 Klaipėda*

54 Laikrodžių muziejus / **The Clock and Watch museum** / Музей часов, *Liepų g. 12, Klaipėda*

55 Vydūno skveras / **Vydūnas square** / площадь Выдунас, *Bokštų g. 6, Klaipėda*

56 Klaipėdos juodasis vaiduoklis / **The Sculpture of the black ghost** / Черный Призрак Клайпеды, *Žvejų g. 22, Klaipėda*

57 Friedricho pasažas / **The Friedrich Passage** / Пассаж Фридриха, *Tiltų g. 26A, Klaipėda*

58 Klaipėdos turizmo informacijos centras / **Klaipėda Tourism Information Centre** / Клайпедский туристический информационный центр, *Turgaus g. 7, Klaipėda*

59 Prano Domšaičio galerija / **Pranas Domšaitis Gallery** / Галерея Праназа Домшайтиса, *Liepų g. 33, Klaipėda*

60 Olando kepurė / **Seashore “The Olandas cap”** / Голландская шляпа, *Karklė*

KURŠIŲ NERIJA

61 Lietuvos jūrų muziejus / **The Lithuanian Sea Museum** / Литовский морской музей, *Smiltynės g. 3, Klaipėda*

62 Akmens skulptūrų parkas / **Stone sculpture park “Earth and Water”** / Парк каменных скульптур, *L. Rėzos g. 26a, Juodkrantė*

63 Pamario galerija / **The Pomeranian Gallery** / Поморская Галерея, *L. Rėzos g. 3, Juodkrantė*

64 Raganų kalnas / **The Hill of Witches** / Гора Ведьм, *L. Rėzos g., Juodkrantė*

NIDA

65 Thomo Manno memorialinis muziejus / **The memorial museum of writer Thomas Mann** / Мемориальный музей Томаса Манна, *Skruzdynės g. 17 Nida*

66 Kuršių nerijos istorijos muziejus / **The Curonian Spit History Museum** / Музей истории Куршской косы, *Pamario g. 53, Nida*

67 Nidos senosios kapinės / **The old cemetery of Nida** / Нидское старое кладбище, *Pamario g. 37, Nida*

68 Gintaro galerija-muziejus / **The Amber gallery-museum** / галерея янтаря, *Pamario g. 20, Nida*

69 Nidos žvejo etnografinė sodyba / **The Nida fisherman's ethnographic homestead** / Этнографическая усадьба нидского рыбака, *Naglių g. 4, Nida*

70 Inovatyvi gintaro galerija-muziejus / **Mizgiris Amber museum** / Инновационная галерея-музей янтаря, *Naglių g. 27, Nida*

71 Parnidžio kopa ir saulės laikrodis / **Parnidis dune and Sundial - calendar** / Дюна Парнидис и солнечные часы, *Nida*

72 Nidos apžvalgos bokštas / **The Nida observation tower** / Смотровая башня Ниды, *Taikos g. 36a, Nida*

PILKOPA (MORSKOJE)

73 Apžvalgos aikštelė „Gulbių ežeras“ / **The observation place to the „Swan lake“** / Смотровая площадка «Лебединое озеро», *Pilkopa, Kaliningrado sritis*

74 Efa kopa / **Efa dune** / Дюна Ефа, *Pilkopa, Kaliningrado sritis*

75 Efa aukštuma / **Efa height** / Высота Ефа, *Zelenogradsko raj., Kaliningrado sritis*

RASYTĖ (RYBAČI)

76 Šokantis miškas / **The Dancing forest** / Танцующий лес, *Rasytė, Kaliningrado sritis*

77 Rasytės pėsčiųjų turistinis maršrutas / **The tourist walking route in Rybači** / Туристический маршрут в Рыбачьем, *Pervomayskaya g. 5, Rasytė, Kaliningrado sritis*

78 Žuvėdrų ežeras / **The Gull lake** / Озеро Чайка, *Rasytė, Kaliningrado sritis*

79 Kuršių nerijos gamtos muziejus / **The Nature Museum of the Curonian Spit** / Музей природы Куршской косы, *Šarkuva (Lesnoj), Kaliningrado sritis*

ZELENOGRAD

80 Kačių muziejus / **The cat museum** / Музей кошек, *Saratovskaya Ulitsa, 2A, Zelenogradsk, Kaliningrado sritis*

81 Paminklas katėms / **The monument for the cats** / Памятник кошкам, *Kurortnyy Prospekt, 2, Zelenogradsk, Kaliningrado sritis*

82 Angelų muziejus/ **The angels museum** / Музей ангелов, *Pogranichnaya Ulitsa, 12A, Zelenogradsk, Kaliningrado sritis*

83 Zelenogrado miesto istorijos muziejus / **The Zelenograd History Museum** / Исторический музей города Зеленограда, *Ulitsa Lenina, 6, Zelenogradsk, Kaliningrado sritis*

84 Miesto parkas / **The City park** / Городской парк, *Ulitsa Moskovskaya, 2, Zelenogradsk, Kaliningrado sritis*

85 Karalienės Luizės skveras / **The Queen Louise of Prussia square** / Площадь Королевы Луизы, *Ulitsa Turgeneva, 6, Zelenogradsk, Kaliningrado sritis*

86 Pėsčiųjų promenada / **Pedestrian promenade** / Пешеходный променад, *Ulitsa Krymskaya, 4, Zelenogradsk, Kaliningrado sritis*

PIONERSKY

87 Kačių muziej Istorijos ir archeologijos muziejus / **The Historical and Archaeological Museum Rantavi** / Музей истории и археологии, *Ulitsa Armeyskaya, 6, Pionersky, Kaliningrado sritis*

88 Pėsčiųjų promenada, / **Pedestrian promenade** / Пешеходный променад, *UlitsaPortovaya, 1, Pionersky, Kaliningrado sritis*

SVETLOGORSK

89 Jūros muziejaus ekspozicija / **The Marine exhibition** / Экспозиция Морского музея, *UlitsaLenina, 11, Svetlogorsk, Kaliningrado sritis*

90 Praeities buities reikmenų muziejus / **The Museum “The wheel of history”** / Выставка-музей «Колесо истории», *Ulitsa Gor'kogo, 9, Svetlogorsk, Kaliningrado sritis*

91 Miesto muziejus / **The City museum** / Музей города, *Марксаул, 7A, Svetlogorsk, Kaliningrado sritis*

92 Pležas / **The beach** / Светлогорский пляж, *Promenad, 2, Svetlogorsk, Kaliningrado sritis*

93 Senasis miesto vandens bokštas / **The old city water tower** /Водонапорная башня Раушена, *Oktyabr'skaya Ulitsa, 11, Svetlogorsk, Kaliningrado sritis*

94 Kionigbergo miesto senojo turgaus ekspozicija / **The exposition of the old market town of Konigberg** / Макет средневекового Кёнигсберга, *per. Gorkogo, 9, Svetlogorsk, Kaliningrado sritis*

95 450 metų liepa / **The 450 years old linde** / 450-летняя липа, *Kaliningradskiy Prospekt, 33, Svetlogorsk, Kaliningrado sritis*

96 Gintaro laikotarpio parkas / **The Amber period park** / Парк Янтарного Периода, *Kaliningradskiy Prospekt, 74Б, Svetlogorsk, Kaliningrado sritis*

YANTARNIY

97 Gintaro fabriko muziejus / **Amber Factory Museum** / Музей при Янтарном комбинате, *Ulitsa Balebina,1, Yantarniy, Kaliningrado sritis www.ambercombine.ru*

98 Gintaro pilis / **Amber Castle** / Музейно-выставочныйкомплекс «Янтарный замок», *Советская, д. 61а., Yantarniy, Kaliningrado sritis www.amber-castle-amber.ru*

99 Literatūrinis takas Moriso Bekerio parke / **Literary Trail in Maurice Becker Park** / Литературная тропа в парке Мориса Беккера, *Ulitsa Parkovaya Alleya, Yantarniy, Kaliningrado sritis*

100 Meistrų aikštė / **Masters Square** / Площадь Мастеров, *UlitsaSovetskaya, 72, Yantarniy, Kaliningrado sritis*

101 Gintaro kelias / **Amber Road** / Литературная янтарная аллея, *UlitsaSovetskaya, 4, Yantarniy, Kaliningrado sritis*

102 Gintaro piramidė / **Amber pyramid** / Янтарная пирамида *www.ambercombine.ru*

BALŠAKOVO

103 Balšakovo gyvenvietė (Didieji Skaisgiriai) / **Bolshakovo village** / Большаково, *Bolshakovas, Kaliningrado sritis*

KARALIAUČIUS

104 Seno mano muziejus-ekspozicija / **Museum-exposition ALTES HAUS** / Музей-квартира Альтес Хаус, *UlitsaKrasnaya, 11, Kaliningradas www.alteshaus.ru*

105 Kaliningrado zoologijos sodas / **Kaliningrad Zoo** / Калининградский зоопарк, *Prospekt Mira, 26, Kaliningradas*

106 Žvejų kaimelis / **A fishing village** / Рыбная деревня, *Ulitsa Oktyabr'skaya, 6A, Kaliningradas*

107 Fridlando vartų muziejus / **Friedland Gate Museum** / Фридландские ворота, *Ulitsa Dzerzhinskogo, 30, Kaliningradas, www.fvmuseum.ru*

108 Kionigsbergo karaliaus vartai / **The King's Gate of Königsberg** / Королевские ворота, *Ulitsa Frunze, 112, Kaliningradas, www.world-ocean.ru*

109 Kaliningrado regioninis istorijos ir menų muziejus / **Kaliningrad Regional Museum of History and Arts** / Историко-Художественный Музей, *Ulitsa Klinicheskaya, 21, Kaliningradas*

110 Karaliaučiaus katedra ir Imanuelio Kanto muziejus / **Königsberg Cathedral and Immanuel Kant Museum** / Кафедральный Собор и Музей Иммануила Канта, *Ulitsa Kanta, 1, Kaliningradas*

111 Brandenburgo vartai / **Brandenburg Gate** / Бранденбургские ворота, *Ulitsa Bagrationa, 137, Kaliningradas*

112 Miniatūrų muziejus / **Museum of Miniatures** / Парк миниатюр, *Ulitsa Oktyabr'skaya, 92, Kaliningradas www.ivapark.ru*

113 Muzikinis fontanas / **Musical fountain** / Музыкальный фонтан, *Prospekt Mira, 11, Kaliningradas*

114 Kaliningrado gintaro muziejus / **Kaliningrad Amber Museum** / Калининградский музей янтаря, *Ploshchad' Marshala Vasilevskogo, 1, Kaliningradas*

115 Vandenynų tyrimų centras ir muziejus / **Ocean Research Center and Museum** / Музей Мирового океана, *Naberezhnaya PetraVelikogo, 1, Kaliningradas*

116 Fridriksburgo fortas / **Friedrichburg Fort** / Фридрихсбургские ворота, *Ulitsa Portovaya, 39, Kaliningradas*

117 Kaliningrado muziejus / **Kaliningrad Museum** / Калининградский музей, *UlitsaOktyabr'skaya, 3a, Kaliningradas*

118 Povandeninis laivas „B-413“ / **Submarine B-413** / Подводная лодка-музей Б-413, *Naberezhnaya Petra Velikogo, 1, Kaliningradas*

119 Muziejus „Bunkeris“ / **Bunker Museum** / Музей Бункер, *Ulitsa Universitetskaya, 2a, Kaliningradas*

120 Meno galerija / **Art Gallery** / Калининградский музей изобразительных искусств, *Prospekt Leninskiy, 83, Kaliningradas*

POLESSK

121 Labguvos pilis / **Labguva castle** / Замок Лабиау, *Polessk, Kaliningrado sritis*

122 Polessk istorijos muziejus / **Polessk History Museum** / Полесский исторический музей

SOVETSKAS

123 Tilžės teatras/ **Tilsit Theater** / Тильзит-Театр, *Sovetsk, Kaliningrado sritis*

124 Sovetsko miesto istorijos muziejus / **Sovetsk City History Museum** / Музей истории города Советска, *Ulitsa Pobedy, 34, Sovetsk, Kaliningrado sritis*

125 Paminklas Prūsijos karalienei Luizei / **Monument to Queen Louise of Prussia** / Памятник королеве Пруссии Луизе, *Ulitsa Alekseya Tolstogo, 10, Sovetsk, Kaliningrado sritis*

126 Tilžės pilies likučiai / **Remains of Tilsit Castle** / Замок Тильзит, *Bazarnaya Ulitsa, 9a, Sovetsk, Kaliningrado sritis*

127 Pėsčiųjų promenada / Pedestrian promenade / Пешеходный променад, *Yantarnyy Pereulok, 1, Sovetsk, Kaliningrado sritis*

128 Istorinis Jokūbynės parkas ir „Žaliasis teatras“ / **Jokūbynė Historical Park and Green Theater** / Исторический парк Якобсруэ и «Зеленый театр», *Ulitsa Alekseya Tolstogo, 10, Sovetsk, Kaliningrado sritis*

129 Paminklas „Tilžės taikos sutarčiai“ / **Monument to the Tilsit Peace Treaty** / Памятник в честь заключения Тильзитского мира

130 Istorinis Tilžės miesto tramvajus / Historic tram in Tilsit / Памятник Тильзитскому Трамваю, *UlitsaPobedy, 2, Sovetsk, Kaliningrado sritis*

131 Tilžės miesto simbolis „Briedis“ / **Tilsit city symbol „Elk“** / Символ города Тильзит скульптура лося, *UlitsaPobedy, 1, Sovetsk, Kaliningrado sritis*

NEMAN

132 Ragainės pilis / **Ragnit Castle** / Замок Рагнит, *UlitsaPobedy, 47, Neman, Kaliningrado sritis*

Funded by the European Union

LITHUANIA - RUSSIA CBC 2014-2020

Pagėgių krašto turizmo ir verslo informacijos centras / **Pagėgiai Region Tourism and Business Information Center** / Центр туристической и деловой информации Пагегяйского края, *Šereikos g. 5-3, Vilkyškiai, Pagėgių sav. www.visitpagegiai.lt*

Ši informacija buvo parengta naudojant Europos Sąjungos paramą. Projektas Nr. LT-RU-1-031 finansuojamas 2014-2020

Finansuoja Europos Sąjunga

LIETUVA - RUSIJA BPS 2014-2020